

19.2.2022

Harjoitteluraportti

Johdanto

Tutustuin viikon mittaisella harjoittelujaksolla erityisestä tuesta vastaavan opettajan Marjo Kullbergin työhön. Kiersin "Mapen" kanssa eri campuksilla eri ryhmissä. Pääsin mukaan keskusteluihin niin opiskelijoiden kuin Careerian henkilökunnan kanssa. Marjo Kullberg toimii vuoden 2022 alusta lähtien yksikköni erityisestä tuesta vastaavana opettajana. Aiemmin "Mape" on työskennellyt vain yhdellä campuksella ja vastannut usean yksikön opiskelijoista, lähinnä nuorista. Vuoden alussa toimeenpannulla organisaatiomuutoksella Careerian johto halusi ulottaa erityisestä tuesta vastaavan opettajan palvelut myös aikuisille päiväopiskelijoille, aikuisten iltakursseille sekä aikuisille monimuoto- ja oppisopimusopiskelijoille. Toisen harjoitteluviikon olen sopinut kuluvan vuoden elokuulle Careerissa alkavaan TUVA-koulutukseen. Kolmannen harjoitteluviikon osalta olen sopinut Seija Eskolan kanssa, että etsin Careerian ulkopuolisen harjoittelupaikan ensi talvelle.

Harjoittelun päiväkirja

Ehdotin Marjo Kullbergille kalenteriini sopivia ajankohtia, jolloin saatoin liittyä refleктоimaan hänen työtään. Viikon harjoittelu jakautui siten pitkälle aikavälille 26.1.-18.3. Osan harjoittelusta tein omalla ajalla ja osaan tunneista sain käyttää palkallista työaika. Avaan seuraavaksi, mitä tein harjoittelussa.

Kirjaan harjoittelun jälkeisen pohdinnan kunkin päivän alle kursivoituna ja otsikolla Pohdintaa.

26.1.2022

Klo 12.00-13.30 kävimme Mapen kanssa läpi, mitä tullaan tekemään harjoittelussa. Keskustelimme myös yhteistyöstämme tulevaisuudessa. Sain kuulla, että Mape ei ehdi toimia erityisestä tuesta vastaavana opettajana campuksemme POMO-talon Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnon aikuisille päivä- ja iltapäiväopiskelijoille. Mape ja esihenkilöni Kalle Vesa olivat jo sopineet selkäni takana kysymättä minulta mitään, että em. tehtävä liitetään työnkuvaani. Aion sopia Kallen kanssa palaverin ja keskustella, miten vuosityöaikani tunnit jakautuvat tämän muutoksen johdosta.

Klo 13.30-15.30 otin osaa Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinnon ohjelmistoalan opettajien palaveriin. Paikalla Teams-palaverissa olivat yksikön esihenkilö, erityisestä tuesta vastaava opettaja, opinto-ohjaaja, viisi opettajaa, koulutuskoordinaattori ja assistentti sekä minä kuunteluoppilana. Oma vastuututkintonimikkeeni on IT-tukihenkilö ja siksi oli virkistävää päästä kuulemaan, mitä "koodareille" kuuluu. Teams-palaverissa käytiin läpi kaikki ohjelmistopuolen opiskelijat ja heidän opiskelutilanteensa. Osalla monimuoto-toteutuksella opiskelevista aikuisista oli ongelmia opiskeluissaan. Erityisen tuen suunnitelman alaiset opiskelijat mainittiin palaverissa kukin vuorollaan. Mape oli myöhemmin tyrmistynyt, kuinka paljon oli heitä, joilla oli vaikeuksia ja kuinka asioihin ei oltu puututtu aiemmin. Huomautan, että aikuisille on ollut aiemmin hyvin vähän tukea saatavilla. Opinto-ohjaajat, kuraattorit ja erityisestä tuesta vastaavat opettajat ovat olleet sidottuja nuorten tukemiseen. Olemme tältä osin Careerissa vaikeuksissa, sillä emme pysty tarjoamaan erityistä tukea emmekä opinto-ohjaajapalveluja kaikille opiskelijoillemme opiskelijoiden tarvitsemalla aikataululla. Mape kyseli palaverissa vastuuopettajilta, oliko keskeyttäneille tehty ohjaussuunnitelmaa opinto-ohjaajan

19.2.2022

toimesta. Tämä ei ollut varsinaisesti Mapen omaan työtehtävään kuuluvaa työtä, mutta hänä halusi auttaa palaverissa vastuupettajia. Edelleen Mape kyseli esihenkilöltä ja vastuupettajilta, miksi Wilma-tietojärjestelmässä oli pedagogisten tietojen ulkopuolisia tietoja näkyvillä. Mape kertoi, että niin ei saa olla missään tilanteessa. Esihenkilö käytti asiaan liittyen puheenvuoroja ja kirjasi epäkohdan.

Pohdintaa

Laki ammatillisesta koulutuksesta määrää, että opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen:” Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.”
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>. Työnantajani Careerian mukaan jokainen opettaja Careeriassa on velvoitettu järjestämään opetustunnit siten, että erityisen tuen päätöksellä opiskelevat opiskelijat huomioidaan. Tunteja on nk. ”korvamerkitty” 50 h/vuosi, mikä on kovin vähän ja selvästikin tarkoittaa, että lähdetään kokeilemaan, mikä toimii arjessa ja mitä pitää vielä hioa lisää. Careerian intranetissä lukee seuraavaa:”Kun jollain opiskelijan kanssa toimivalla Careerian työntekijällä herää huoli opiskelijan opintojen etenemisestä ja/tai oppimisesta, tulee aina ottaa yhteyttä yksikön erityisestä tuesta vastaavaan opettajaan. Hän kartoittaa mahdollisen erityisen tuen tarpeen ja aloittaa tarvittaessa erityisen tuen päätösprosessin.” Laki ammatillisesta koulutuksesta määrää oppilaitoksen suunnittelemaan opiskelijan osaamisen hankkimisen myös silloin, kun opiskelijalla on erityisen tuen päätös. Oppilaitos voi osoittaa minulle em. tehtäviä vain, koska olen hankkimassa ammatillisen erityisopettajan pätevyyden. Ennen opintojani tästä asiasta ei keskusteltu. En ole ollenkaan vakuuttunut siitä, että kaikki opettajat tulevat käyttämään korvamerkittyä tuntimäärää 50 h/v.

27.1.2022

Klo 9-13 käytiin tutustumassa Careerian Askolan toimipisteeseen. Mape ei ollut aiemmin käynyt siellä. Hänellä on Askolassa useita nuoriso-opiskelijaryhmiä (sähköosasto) vastuullaan vuoden 2022 alusta lukien. Oppaana toimi puolipäiväinen opinto-ohjaaja (toinen puoli toisessa toimipisteessä) Satu Nygård. Saimme kuulla, että Askolassa on pysyvä opiskelijatilanne. Keskeyttämisä on vain vähän verrattuna Careerian muihin toimipisteisiin. Tällä hetkellä kaikki Askolasta valmistuvat pääsevät tekniikan alan töihin (sähköosasto). Saimme edelleen kuulla, että opettajat ovat aika ”jääriä” ja erityisestä tuesta vastaava opettaja ei ole tervetullut tekniikan työsalin. Tämän kuulin omin korvin ammattiopettajalta Mapen kanssa. Se oli kuumottavaa kuultavaa emmekä olleet uskoa korviamme. Mape totesi minulle, että hänellä on esihenkilön tuki toiminnalleen kaikilla campuksilla, myös Askolassa. Epäkohdaksi kirjasimme myös sen, että rakennuspuolella, jossa kävimme tutustumassa, oli työsalissa vain yksi opettaja ja monta ryhmää. Olimme tyrmistyneitä ja allapäin, kun ajoimme pois Askolasta. Etukäteen oli tiedossa, että siellä halutaan tehdä asiat omalla tavalla, mutta emme olleet odottaneet em. kaltaista vastaanottoa. On siis paljon moniammatillista työtä tehtäväksi.

19.2.2022

14.00-14.30 otin osaa Teamsin välityksellä nk. Erva-kahveihin, jossa erityisestä tuesta vastaavat opettajat löppötelivät niitä ja näitä. Kysymys oli siis työtä tukevasta "kahvitteluhetkestä", jossa sana oli vapaa. Kahveilla keskusteltiin mm. siitä, onko OPVA erityisestä tuesta vastaavan opettajan töitä vaiko ei. Asiaan ei saatu selvyttä. Kysyin, kun tilaisuus tuli, kiertävätkö kaikki erityisestä tuesta vastaavat opettajat opiskelijarajapinnassa samaan tapaan kuin Mape. Vastaukseksi sain, että toimitaan tarvelähtöisesti. SOTE-alalla näin tehdään harjoittelupaikoilla. Mape kiertää campuksien työsaleissa. Yksi erityisestä tuesta vastaava opettaja on koulutukseltaan myös äidinkielen opettaja ja keskittyy myös YTO-aineisiin.

Pohdintaa

Puolustan Askolan opiskelijoita ja Mapea, sillä opiskelijoilla on jokaisella lupa saada omien vahvuukisensa mukaisesti suunniteltua opetusta. Erityisen tuen päätöksellä opiskelevat opiskelijat ovat mainittuja laissa ammatillisesta koulutuksesta. Olen pohtinut sellaistaakin vaihtoehtoa, että Mape päättäisi vaihtaa työpaikkaa. Kuinka sellaisessa tilanteessa turvataan opiskelijoiden oikeus erityiseen tukeen? Varmasti toki löytyisi Mapen työn jatkaja. Olen sitä mieltä, että yksikössämme on oltava luottamukselliset välit opettajien ja erityisestä tuesta vastaavan opettajan välillä, jotta erityinen tuki voidaan järjestää asiallisesti. Kaisa Rätty kirjoittaa kirjassa Erityinen tuki elinikäisen oppimisen mahdollistajana ammatillisessa aikuiskoulutuksessa sivulla 115, että erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukeminen nähdään yhteistyönä. Yhteistyötä tehdään oppilaitoksen sisällä ja ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävänä yhteistyönä Yhteistyön kehittäminen nähtiin myös osana opetushenkilöstön asennemuutosta, sillä perinteisesti opettajan työ on ollut sellaista, jota tehdään yksin.

31.1.

Klo 12-16 kävimme läpi Mapen kanssa, kuinka Careeriassa tehdään erityisen tuen kartoitus. Edelleen hän näytti Wilma-tietojärjestelmästä, kuinka erityisen tuen päätösesitys kirjataan. Lopuksi hän kertoi, miten tehdään erityisen tuen suunnitelma ja kuinka se kirjataan Wilmaan. Käytimme kuvitteellista opiskelijaa emmekä tällä kertaa kirjanneet opiskelevan opiskelijan tietoja. Näin saatoimme keskittyä paitsi Wilman käyttöliittymään myös siihen, mitä opiskelijasta tulee ja toisaalta ei saa kirjata. Mietimme myös, kenelle päätös näkyy Wilmassa. Sovimme, että aivan vielä ei ole minun aikani tehdä em. kirjauksia, sillä en ole erityisestä tuesta vastaava opettaja. Edelleen sovittiin, että vastuuopettajana tiedotan muita opettajia, jotka opettavat ryhmiäni, kuinka toimitaan erityisen tuen päätöksen saaneiden opiskelijoiden osalta. Tämä ei ole ollenkaan selvää Careeriassa eikä ole arkipäiväistä ja sujuvaa. Koska istuntomme pidettiin Teamsissa, pyysin Mapelta, että saan tallentaa kaiken videoksi. Nyt minulla on tallessa video, jolta voin tarkistaa, kuinka mm. erityisen tuen päätöksen suunnitelma kirjataan Wilmaan. Näin voin valmistautua etukäteen mahdollisiin tuleviin kirjaamisiin. Toki saan ja pitääkin kysyä neuvoa viisaammilta.

Pohdintaa

Kun nuorelle alle 18-vuotiaalle tehdään erityisen tuen päätös, tarvitaan huoltajan allekirjoitus. Käytännössä tämä tarkoittaa, että huoltajaan otetaan yhteys ja

19.2.2022

opiskelijan tilanteesta käydään useitakin keskusteluja. Mietin, kuinka tuo saattaisi sujua omalta kohdaltani. Olenhan pääsääntöisesti opettanut tietotekniikkaa aikuisille. Onneksi opiskelujeni ja aiempien työtehtävien johdosta olen ollut tekemisissä perheiden kanssa. Viisi vuotta IJKK:ssa (nykyisin Spesia) opettivat kohtaamaan myös opiskelijan tai asiakkaan vanhemman tai vanhemmat. Validian asumispalveluissa työskennellessäni oli keskittyttävä kuuntelemaan omaisen sanomaa. Mielestäni IJKK:n aikana suorittamani lähihoitajan tutkinto antoi valmiuksia kohdata kaikenlaisia ihmisiä eri elämäntilanteissa.

1.2.

Klo 8-9 aamulla opettajanhuoneessa Mape ehdotti paikalla olleille, että vietäisiin ehdotuksena eteenpäin, kuinka opiskelijalle tulisi seurata jotain siitä, että ei ole saapunut paikalle. Osa erityisen tuen päätöksen saaneista opiskelijoista ei saavu sovittuihin palavereihin, joissa käsitellään opiskelijoiden asioita. Tämä harkittaa suuresti, sillä resurssia ei ole tuhlattavaksi. Moniammatillisen työryhmän tulee aina valmistautua tekemään muuta työtä tällaisissa tapauksissa. Heillä onkin aina mm. kannettavat tietokoneet mukanaan ja he voivat nopeasti siirtyä hallinnollisiin töihinsä. Mapen ehdotus herätti epäilyä ja ihmettelyä sekä kommentteja, kuinka kaikenlaista on jo kokeiltu aiemmin eikä silti ole saatu kaikkia opiskelijoita paikalle koululle.

Klo 9-14 olin Mapen kanssa Timo Lehmusvuoren pajassa. Kerran viikossa tiistaisin Timo pitää pajaa, jonne voi saapua kuka tahansa opiskelija suorittamaan mitä tahansa rästä. Opiskelijat harvoin tulevat omasta aloitteestaan. Vastuupettaja on saattanut vinkata edellisinä päivinä, kuinka pajassa voi suorittaa rästin pois ja päästä näin opinnoissa eteenpäin. Toki tämä koskee pieniä ammatillisia rästejä, jotka on mahdollista suorittaa päivän aikana. Pajassa on paikalla ja saatavana kaksi opettajaa; sähköpuolen ja automaation opettajat. He kiertävät opiskelijalta toiselle, neuvovat ja ohjaavat opiskelijoita. Mape kertoi, että hän ottaa usein osaa nimenomaan pajapäiviin, koska tavoittaa siten oman vastuualueensa opiskelijoita. Niinpä Mapella oli mahdollisuus päivittää erityisen tuen suunnitelmat usean opiskelijan osalta. Mape keskusteli jokaisen paikalle saapuneen opiskelijan kanssa ja samalla käytiin läpi erityisen tuen suunnitelma sellaisella kieliasulla, jota opiskelija ymmärsi. Mape pyysi jokaiselta opiskelijalta erikseen, että sain olla mukana. En kirjannut mitään vaan istuin kuuntelemaan. Tämä oli Mapen mielestä oikein. Merkintöjen tekeminen kesken keskustelun olisi häirinnyt opiskelijoita.

Vaikka kysymys oli nk. pajapäivästä, samaan aikaan samassa työsalissa oli menossa paljon muutakin toimintaa. Paja oli integroitu osaksi toimintaa ja ihailin sitä suuresti. Opiskelijan kynnys saattaa rästiopintoja eteenpäin pajapäivänä on näin hyvin alhainen. Osa opiskelijoista valmistautui Taitaja-kisaan. He rakensivat työpistettä valmiiksi, koska kisat pidetään etänä videoyhteyden välityksellä. Osa opiskelijoista puolestaan teki YTO:ja StudyO:ssa toisella puolella campusta. Osalla opiskelijoista oli tavanomainen menossa ammattiaineopetus ja Mape poimi opiskelijan kerrallaan keskusteluihinsa.

19.2.2022

Päysin kuulemaan seuraavanlaisia keskusteluja liittyen erityisen tuen päätöksiin ja muuten vain opiskelijoiden ohjaukseen. Olen lukenut ao. Tekstit Mapelle ja hän hyväksyi niiden kirjaamisen raporttiini:

- Opiskelija x:n erityisen tuen päätös päivitettiin. Keskusteltiin, miksi opiskelija katoaa kesken päivän. Opiskelija ei ottanut mitään vastaan yläkoulussa ja oli aggressiivinen. Nyt hän käy koulua ja pystyi keskustelemaan asiallisesti.
- Opiskelija y:llä ei ole e-päätöstä. Keskusteltiin, miksi opiskelija katoaa kesken päivän opiskelija x:n kanssa. Mietittiin, mikä aiheuttaa katoamisen ja miten voisi keskittyä pysymään paikalla.
- Opiskelija z:n erityisen tuen päätös päivitettiin. Pohdittiin työssäoppimispaikan etsimisen tukea. Kannustettiin ja keuhuttiin, koska opinnot sujuivat hyvin. Opiskelija oli toista vuotta suorittamassa ensimmäisen vuoden ammatillisia opintoja. Edellinen vuosi ei ollut mennyt hyvin.
- Opiskelija Å:n vanhemmalle soitettiin ja kartoitettiin tuen tarvetta. Samasta syystä soitettiin myös opiskelijalle. Mape kysyi myös vastuupettajan huomioita sekä vielä ammatillisen erityisopettajan huomioita. Tarkistettiin peruskoulun päättötodistus, matematiikka- ja lukiseulat, tuntimerkinnät ja tuen merkinnät sekä YTO-opintojen eteneminen. Peruste e-päätökseen on olemassa. Seuraavaksi pidetään palaveri, jossa ovat opiskelija huoltaja ja vastuupettaja ja Mape.

Ruokailun jälkeen Mape kävi StudyO:ssa ohjaamassa opiskelijaa YTO-tutkinnonosien osalta. Opiskelija oli ammatillisen tutkinnon opiskelija ja S2, joten mietittiin poikkeamista ruotsin kielen osalta. Opiskelija totesi, että hän ymmärtää ja osaa mm. numerot ja kellonajat ruotsiksi eikä kokenut ruotsin kieltä hankalaksi ja oli vakuuttunut, että pääsee ruotsin kielestä läpi YTO:issa. Opiskelijalla on e-päätös. Perusteena ei ole kehittymätön suomen kielen taito vaan oppimisvaikeus terveydellisten syiden takia. Opiskelijalla on trauma kotimaan lapsuuden ja nuoruuden aikaisten tapahtumien johdosta.

StudyO-käynnin jälkeen jatkettiin Mapen kanssa pajassa. Opiskelija x:n erityisen tuen päätös päivitettiin. Opiskelijan T kanssa käytiin läpi YTO-opintojen etenemistä ja käytännön keinoja, joilla opiskelija voisi edetä opinnoissaan. Päätettiin tehdä YTO-opintojen aikataulu. Häneltä tiedusteltiin, miten ammatillinen työsalityöskentely sujuu.

- Mape vinkkasi ammatilliselle erityisopettajalle, että opiskelijoille annettava toimeksianto tulee kirjata ylös opiskelijan toimesta kuullun ja nähdyn lisäksi. Tämä auttaa e-päätöksellä opiskelevia. Siis kun ollaan työsalissa, opettajan pitää kirjoittaa vaikkapa taululle, mitä pitää tehdä. Audiitiivinen ei riitä vaan on voitava tarkistaa taululta, mikä oli toimeksianto ja mitä vaiheita se sisältää.

19.2.2022

- Ammatilliselle erityisopettaja ja Mape kävivät läpi opiskelijalistan heistä, joista on huoli, että opinnot eivät etene tai oppimisessa on jokin hidaste. Asiasta oli jo aiemmin keskusteltu yksikköpalaverissa.
- Terveystenhoitaja soitti Mapelle ja oli huolissaan opiskelijan terveyden tilasta ja tiedusteli Mapelta, mitä tukitoimia on jo asetettu. Terveystenhoitaja lupasi soittaa äidille. Sovittiin, että järjestetään moniammatillinen tapaaminen.
- Mapelle tuli kysely sähköpostiin huoltajalta. Opiskelija pyritään poluttamaan ammatilliseen erityisoppilaitokseen. Hänellä on sosiaalisten tilanteiden pelkoa, aistiyliherkkyttä. Ervan (Mapen) pitää kirjoittaa lausunto.
- Puhelu vähän ennen klo 14: opiskelija on syntynyt keskosena. Äidinkieli on venäjä ja opiskelija puhuu kyllä suomea. Hän ei tee opintoja. Opiskelija ja Mape keskustelivat puhelimesta. Opiskelijalla on kova ahdistus, että hän toimii työsalissa väärin työkalujen osalta. Matematiikassa on ongelmia. Tukitoimia on jo osoitettu matematiikkaan ja seuranta on käytössä. Opiskelijalle esitetään tehtäväksi erityisen tuen päätös.

Klo 14-15 kuuntelin Teamsista Careerian koko henkilökunnalle suunnatun tiedonannon aiheesta "Urasuunnitelma huomisen tekijöille". Myös Mape oli kuuntelemassa. Saatiin kuulla mm. seuraaviin kysymyksiin liittyvää tietoutta: Mitä tarkoitetaan uraohjauksella ja urasuunnitelmalla? Miksi se on kaikkien asia eikä sitä voi ulkoistaa vain yksittäiselle taholle? Miten työelämäyhteistyö liittyy uraohjaukseen? Miten uraohjauksella tuetaan jatkuvan oppimisen rakenteita ja polkua työelämään tai jatko-opintoihin? Tulossa on kaksi webinaaria lisää, joissa jatketaan samaa teemaa seuraavin aihein: Näkökulma uraohjaukseen: yksilöllinen työelämälähtöinen opintopolku ja uraohjaus on kaikkien yhteinen asia. Miten rakennamme aidosti yksilöllisiä ja työllistymistä/työssä pysymistä tukevia polkuja nyt ja tulevaisuudessa? Jatko-opintoihin ja väyliin liittyvät haasteet. Näkökulmat uraohjaukseen: työelämän tarpeet ja oppinnollistaminen. Millaista on toimiva työelämäyhteistyö? Miten rakennamme hyvää työelämäyhteistyötä? Miten tuemme tuloksellisesti opiskelijoidemme työllistymistä?

Pohdintaa

Päiväni Timo lehmusvuoren pajassa oli vivahteikas ja olin suorastaan uupunut sen kaiken informaation ja läsnäolemisen keskellä. Viimeinen puhelu puhutteli minua. Huomasin, kuinka haastavaa voi olla paitsi opiskelijalla itsellään myös erityisestä tuesta vastaavalla opettajalla, sillä oppimisvaikeudet johtuvat niin moninaisista syistä. Kirjassa Oppimisen vaikeudet mainitaan sivulla 27, että oppimisvaikeudet on yleinen termi, joka viittaa heterogeeniseen ryhmään häiriöitä, jotka ilmenevät kuuntelemisessa, puhumisessa, lukemisessa, kirjoittamisessa, järjestyksessä tai matemaattisissa kyvyissä. Kirja mainitsee vähän myöhemmin samassa kappaleessa, kuinka ongelmat itsesäätelyssä, sosiaalisessa havaitsemisessa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa voivat esiintyä oppimisvaikeuksien yhteydessä, mutta niitä ei lueta oppimisvaikeuksiin. Kokonaiskuvan muodostamiseen tarvitaan kaikkia osapuolia kuten opiskelijaa, perhettä ja oppilaitosta sekä muiden opiskelijan kanssa toimineiden näkemystä.

19.2.2022

2.2.

Klo 12-14 Mape toi opiskelija X:n näytille. Opiskelija on ollut Careerian kirjoilla puolen vuoden ajan. Hän opiskelee koodariksi ja hänellä on erityisen tuen päätös. Hän on vakuutusyhtiön asiakas. Opiskelija toivoo pääsevänsä opiskelemaan IT-tukihenkilöksi päiväryhmään. Niin hän pääseekin. Opiskelijalle tehtiin myös digilukiseula. Opiskelijan X vastuuopettaja en ole minä, mutta todennäköisesti opiskelija X, joka siirtyy POMO-taloon, tulee olemaan minun ensimmäinen vuoden 2022 erityisen tuen päätöksen alainen aikuisopiskelija. Minulle kuten muillekin opettajille on nk. Korvamerkitty 50 h/vuosi aikaa erityist tukea varten. Epäilen sen riittävyyttä. On mietittävä myös erityisen tuen toteutustapaa opiskelija X:n osalta.

Klo 14-16 pidettiin Teamsissa hallinnollisten ervojen (vanha titteli) (lue: nykyisin erityisestä tuesta vastaavien opettajien) yksikköpalaveri. Se oli uuden vuoden ensimmäinen. Tässä palaverissa käsiteltyt asiat:

- Kuinka ervat on perehdytetty uusiin yksiköihin (vuoden alusta ervat jaettiin campuksilta yksiköihin)? Onko aikaa, resurssia uuden yksikön taholta? Yksi erva sai ohjeen katsoa Wilmasta. Koulutuspäälliköille (yksikön päälliköille) laitetaan viesti asian tiimoilta.
- Henkilöstösääntömuutos ervan toimenkuvaan? Mistä löytyy, mitä muutoksia, sisältöä? Esim. onko erva myös opvailija? Asia ei ole vielä vahvistettu.
- Työehtosopimusten yhdenvertaisuus, esim. Riveria (Opettaja-lehti)? Kaikilla samaa työtä tekevillä tulisi olla yhdenvertaiset työ sopimukset. Asia etenee prosessissa.
- Tiedot / erva yksiköittäin: eri koulutukset / tutkinnot / ryhmät kokonaisopiskelijamäärät tällä hetkellä? Katsottiin matriisia (taulukkoa), jossa oli ervojen nimet ja tutkinnot, joiden erityisestä tuesta ovat vastuussa.
- Kysymys ervalta: pitääkö erityisen tuen päätökselle jotain ennen erottamispäätöstä? Lakkaako erottamispäätöksen myötä? Pitäisi katketa automaattisesti.
- Prosessin omistajaa ei ole vielä kukaan valittu. Ervat eivät tiedä, kenelle vastaavat työstään.
- Työnohjausta ervoille? Onko tulossa? Muutoksen alussa (siirtyminen campuksilta yksiköihin) ei ole oikea hetki. Ehkä myöhemmin keväällä. Ei saatu vielä lupausta.
- Tuntiseurantapohja on haastavaa silppua, selkeyttä tulossa.
- Primus-lista tulossa viikon 5 aikana. Samalla voi tarkistaa ja korjata oikean erva Wilmaan

19.2.2022

- Opiskelijan kiinnittäminen StudyO:n on tulollaan. Koulutuskoodinaattori kurrettaa opiskelijat.
- YTO-asiaa: YTO:jen tilanneseuranta, on tulossa palaveri, jossa asiaa selvennetään. Tiedonsiirto muuttui, kun luovuttiin pajamallista. Uusi malli tulossa tiedonsiirtoon.
- Sähköposti YTO-ohjauksista tullut kaikille ervoille? On tullut.
- Ulkoisten www-sivujen ja intran erityinen tuki-tiedot. Elinalla on oikeudet.
- Koulutuksia ervalte itselleen tai yksikön tietoon:
- - erityisen tuen areena (Kiipula)
- - erityisellä tuella omalle uralle (Haaga-Helia)

Pohdintaa

Kun opiskelija X:lle tehdään erityisestä tuesta vastaavan opettajan toimesta erityisen tuen suunnitelma, tehtäväkseni tulee suunnitelman täytäntöönpano. Rajapintoina ovat paitsi opiskelija myös opettajat, jotka opettavat opiskelijaa. Nyt minulla on mitä parhain mahdollisuus vaikuttaa siihen, että kaikki opettajat, jotka ovat tekemisissä opiskelija X:n kanssa, ymmärtävät, mistä erityisessä tuessa on kysymys. Kaisa Rätty kirjoittaa kirjassa Erityinen tuki elinikäisen oppimisen mahdollistajana ammatillisessa aikuiskoulutuksessa sivulla 130, että erityisen tuen asiantuntijalle ohjautuivat he aikuiskoulutuksen opiskelijat, joille ryhmän vastuukouluttajan antama tuki ei ollut riittävä. Näin ei tarvitse enää olla, sillä useat ammattikorkeakoulut kouluttavat ammatillisia opettajia, jotka pätevöityvät erityispedagogisissa opinnoissaan. Yksikköni tietotekniikkaa opettavat muut opettajat voivat ja heidän pitääkin kysellä minulta, mitä voidaan yhdessä tehdä, jotta mm. mainittu opiskelija X ja hänen opintonsa hankkinut vakuutusyhtiö saavat sen palvelun, joka lain mukaan kuuluu saada.

10.2.

Klo 8.9. en saanut olla kuuntelemassa Mapen ja esihenkilömme Kalle Vesan palaveria. Niinpä Mape järjesti minulle keskustelun Careerian Vantaan opinto-ohjaajan Riina Salmisen kanssa. Olen vanha tuttu Riinan kanssa Edupolin ajoilta. Olimme molemmat töissä Edupolissa ennen yhdistymistä ensin Amiston ja myöhemmin Point Collegen kanssa Careeriksi. Riina toimi aiemmin ohjaavana kouluttajana. Kävimme läpi opiskelijoiden siirtymistä yläkoulusta Careeriaan ammatilliseen koulutukseen Vantaalla ja Porvoossa seuraavasti:

Tiedonsiirtolomake (yläkoulu -> Careeria)

- Ei ole ollut tiedonsiirtolomaketta Porvoossa vaan OPOjen suullinen keskusteluhetki

19.2.2022

- Vantaalla on ollut tiedonsiirtolomake, jonka opiskelija on täyttänyt
- Lomakkeita on hävinnyt
- Lomakkeissa ei ole ollut relevanttia tietoa
- Porvoossa lanseerataan digilomake (tietoturvallinen)
- Myöhemmin keväällä 2022 sama myös Vantaalle
- Lomakkeen täyttää Vantaan yläkoulu (esim OPO)
- Vantaan kaupungin yläkoulujen OPOt vastustavat, koska siitä tulee lisätyötä
- Harkinnanvaraiset hakijat menevät tällä hetkellä OPH:n sähköiseen järjestelmään
- Liitteet menevät hakemuksen kylkeen sähköisesti
- OPO ja erityisestä tuesta vastaava valitsevat harkinnanvaraiset hakijat
- Suositus on, että 30% tutkinnosta on harkinnanvaraisia vaan se on vain suositus
- Harkinnanvaraisilla on erityisen tuen päätökset yläkoulussa
- Careeriassa pidetään aloittaville jokaiselle OPO-vartti
  - Näin kynnys yhteydenottoon madaltuu
  - Opiskelija ottaa herkemmin myöhemmin yhteyttä
- OPO ei saa tiedoksi harkinnanvaraisia eli ei siis tiedä, kuka on harkinnanvaraisesti otettu

Klo 9-11.15 olin Jenny Kallioston nuorten koodariryhmässä, jossa on myös ohjaaja Henry Ilkko. Mapella oli palavereja samaan aikaan. Tunneilla käytiin läpi seuraavia asioita:

- Opiskelijat saivat tiedoksi valinnaiset tutkinnonosat (4 kpl), joista pitää valita kaksi. Vastuuopettaja piti tämän infon.
- OPO kävi pitämässä infon liittyen ammattikorkeakouluopintoihin. Hän kertoi, mitä ovat:
  - Kurkistuskurssit, joiden avulla voi kokeilla, millaista AMK-opiskelu on

19.2.2022

- Väyläopinnot, joiden kautta voi päästä AMK-opiskelijaksi
- Erillishaku, jollainen on mahdollinen Vantaan Careerian koodariopiskelijoille
- Opiskelijat tekivät heille aiemmin ammattiaineisiin liittyviä tehtäviä

Klo 12.30-14.00 olin Hosseini Alin luokassa. Hosseini on juuri aloittanut opettaja. Hän on opettanut aiemminkin ja ollut pitkään työelämässä. Hän käsitteli SQL-kieltä ko. päivänä.

- Ekaluokkalaiset opettelivat SQL-kieltä koko päivän
- Osa opiskeli asiallisesti, osa oli levottomia iltapäivällä
- Osan opiskelijoista kielenkäyttö oli luokatonta, opettaja pysyi tyynenä ja ohjasi sekä kiersi opiskelijalta toiselle neuvomassa sekä pyysi opiskelijoita siivoamaan kielenkäyttö
- Koko päivä SQL-kieltä on kieltämättä iso urakka kelle vain

Pohdintaa

Päivän aikana sain kuulla, kuinka opiskelijat siirtyvät yläkoulusta ammatilliseen oppilaitokseen ja edelleen ammattikorkeakouluopintoihin. Pääsin myös katsomaan, kuinka ensimmäisen luokan koodarit kirjoittivat SQL-kieltä. Mietin, valmistuvatko kaikki ryhmän nuoret koodareiksi. Ehdotin aiemmin esihenkilölleni Kallelle, että rinnalla kulkisi myös IT-tukihenkilökoulutus, jota vetäisin ja jonne nuori voisi hakeutua, mikäli koodaus ei onnistuisi. Tällä hetkellä osa koodareiksi aikovia on polutettava muihin tutkintoihin kuten logistiikka-alalle tai merkonomiksi, koska IT-tukihenkilökoulutusta ei ole menossa Vantaan Careeriaassa. jossa tapaamani koodarinuoret opiskelevat. Kirjassa Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena sivulla 204 todetaan tärkeintä oppilaiden ohjaustyössä olevan, että koulu on paikka, jossa kaikki voivat kokea menestyvänsä. Edelleen sivulla 203 kerrotaan valtaosan nuorista saavan täytettyä yhteisvalintalomakkeet ja hakeutuvan jonnekin, mutta ammatinvalinnan pohtimiseen ja päätöksen tekemiseen nuoret saavat heille suunnatun kyselyn mukaan usein liian vähän ohjausta. Mietin, miltä mahtaa tuntua 16-vuotiaasta, joka ei pärjää koodarikoulutuksessa. Saamieni tietojen mukaan koodariksi Vantaan Careeriaan on voinut päästä todistuksella kuin todistuksella. Kaikki opiskelijat ovat tervetulleita. Onko Careeria valmistautunut tukemaan riittävästi koodariopiskelijoiden oppimista?

3.3.

Tutustuin päivän ajan Vantaan Careerian YTO-pajaan (yhteiset tutkinnonosat) nimeltä StudyO, jota pitää Katja Kilpeläinen. Sain kuulla, että aikuisille on kova ponnistus tulla toimeen kaikenlaisen ”digin” kanssa. Haasteita löytyy Moodlen käytöstä mm. 50-60-vuotiailla tekniikan alan (kiinteistöhoito) miehillä, jotka ovat TE-toimiston asiakkaita. Tämän Heitä olikin kaksi opiskelijaa paikalla. Ryhmän opiskelijat eivät tee YTO-aineita, saavat osatutkinnon ja osa heistä työllistyy eri

19.2.2022

puolille Vantaata kiinteistönhoitoalalle. Katja kertoi, että kaikissa ryhmissä ei ole OPVA-opettajaa, joten apua haetaan StudyO:sta.

Nuorilla StudyO:n asiakkailla on hyvät digitaidot. Nuorien haasteena on keskittymiskyky. Katja kertoi, että erityisen tuen päätöksellä opiskelevat nuoret opiskelijat ovat usein äkkipikaisia. Katjan tehtävänä on huolehtia, että nuori opiskelija saa sopivalla hetkellä riittävästi huomiota, jotta tehtävän tekeminen voi jatkua. Lisäksi hän huolehtii, että StudyO, johon mahtuu kerralla kahdeksan opiskelijaa, on riittävän rauhallinen työskentelyä varten.

Careerian StudyO:n kaikilla campuksille voi saapua kuka vain oppilaitoksen opiskelija. Erityisesti tuesta vastaava opettaja Marjo "Mape" Kullberg tekee opiskelijalle suunnitelman ja voi edelleen laatia opiskelijalle tuntimäärän X StudyO:n lukujärjestykseen. Tätä työtä en päässyt näkemään ja kokemaan. Otin vain osaa StudyO:n opiskelijoiden ohjaukseen. Katja seuraa suurta määrää opiskelijoita Wilmasta. Näin hän tietää ennalta, mikä opiskelijan tilanne on. Katja kertoi, että työ StudyO:ssa vaatii nopeaa reagointia, koska tilanteet voivat eskaloitua hetkessä.

StudyO:ssa oli kyseisenä päivänä vain kolme aikuista opiskelijaa eikä yhtään nuorta. Tämä johtui siitä, että yllättäen Careerian palvelut olivat kaatuneet. Ei ollut Moodlea, ei Wilmaa eikä sisäänkirjautumista Careerian AD:n. Nuoret kääntyivät ovelle pois saatuaan kuulla tilanteen. Kaikki tehtävät olivat Moodlessa. Vain puola tuntia aiemmin järjestelmät toimivat, sillä odotin StudyO:n avautumista ja käytin mm. Wilmaa. Myöhemmin iltapäivällä tietohallinnon ei auttanut muuta kuin käynnistää palvelut uudelleen työpäivän jälkeen, jotta palvelut saatiin takaisin käyttöön. Onneksi kaksi kiinteistönhoidon opiskelijaa saattoivat tehdä ammatilliset tehtävänsä, sillä toinen heistä oli tulostanut tehtävät paperille.

Koska StudyO:ssa oli hiljaista, autoin iltapäivällä kollegaani, jonka oli oltava erityisen tuen palaverissa läsnä. Samaan aikaan kokonainen luokallinen nuoria ensimmäisen luokan koodareita olivat yksikseen luokassa. Ohjasin heitä tehtävän, jonka kollegani oli heille antanut, teossa. Ryhmässä on useita erityisen tuen päätöksen opiskelijoita. En lisäksi ymmärrä, kuinka nuoret opiskelijat saatettiin jättää yksin.

Pohdintaa

Toinen kiinteistönhoitoa opiskelevista aikuisista opiskelijoista otti StudyO:ssa puheeksi, kuinka yhteiskunnan on taattava työpaikka kaikille heille, jotka kykenevät työskentelemään. Hänen mielestään he, jotka eivät tällaiseen pysty, heidän tulee olla työelämän ulkopuolella. Kannanotossa lienee ollut oma työtilanne päällimmäisenä. Kuulin lisäksi siitä, kuinka työharjoittelu ei aina mene niin kuin on suunniteltu. Opiskelijan näkemys oli kovin mustavalkoinen, ajattelin mielessäni. Työtä on monenlaista ja mittaista. Opiskelija lienee kokenut kovia työelämässä. Oli varmasti hyvä, että hän pääsi sanomaan StudyO:ssa. Katja mainitsikin, että joitain asioita hän merkitsee Wilmaan, kunhan asiasta on ensin sovittu opiskelijan kanssa. Kirjassa Erityispedagogiikka ja aikuisuus sivulla 114 kerrotaan, kuinka aikuisuuden ulottuvuuksiin kuuluu liittyminen erilaisiin yhteisöihin. Aikuisuus toteutuu myös toimintana: teemme työtä, opiskelemme ja harrastamme. Mielestäni Vantaan StudyO:n päivänä aikana näin, kuinka oma oppimispolku toteutui aidosti. Kaksi kiinteistönhoidon opiskelijaa saattoivat tulla tekemään tuetusti tehtävää, jonka

19.2.2022

tekeminen olisi ollut heille molemmille hankalaa kotona vaillaisten digitaitojen takia. Opiskelijat löysivät itse kaiken oman alansa tiedon verkosta, kunhan ensin osasivat hakea sopivia www-sivuja hakukoneen avulla. Mietin vielä toisen asteen koulutusta ja aikuisia. Suomessa on aikuisella mahdollisuus kouluttautua uudelleen. Näin ei ole kaikkialla maailmassa. Kirjassa Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena sivulla 67 kerrotaan, kuinka nopeasti muuttuva yhteiskunta asettaa haasteita opiskelulle. Opiskelun mahdollistaminen kaikille yksilöllisten edellytysten ja kykyjen mukaan on tehokkaimpia keinoja edistää koulutuksellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta sekä yhteiskunnallista tasa-arvoa. Edelleen kirjassa todetaan, että kymmenesosalle ikäluokasta sujuvan peruslukutaidon ja viidelle prosentille peruslaskutaidon saavuttaminen on vaikeaa. Ei ole kenenkään etu, että opiskelija ei pääse etenemään opinnoissaan ja pahimmassa tapauksessa joutuu keskeyttämään opintonsa. Siksi pajat kuten StudyO maksavat moninkertaisesti itsensä takaisin lyhyessä ajassa.

18.3.

Tutustuin toiseen StudyO-pajaan, jossa nuoret tekevät YTO-opintoja, Porvoossa perämiehentien Campuksella. Aikuiset on Careerian päätöksellä siirretty tekemään YTO-tehtävät Moodleen. Aikuisetkin voivat rajoitetusti saapua StudyO:n Porvoossa. StudyO:ta piti Hanna-Riikka Yrjas. Keskustelimme kahden kesken ammatillisista erityispedagogiikan opinnoista, joista ”Hannis” oli hyvin kiinnostunut. Kerroin, millaista opiskelu on JAMK:ssa työn ohessa.

Opiskelijoita saapui aamupäivän aikana 11. He työskentelivät noin klo 12 saakka, kävivät syömässä ja lähtivät sen jälkeen perjantaina kotiin ”Hanniksen” todettua, että tehtävät oli tullut tehtyä. Päivä olisi siis osalla kovin lyhyt, koska osa opiskelijoista saapui myöhään ja lähti aikaisin. 11 opiskelijasta neljä oli tullut tekemään YTO-tehtäviä itsenäisesti omasta aloitteestaan ja loput vastuuopettajan ja erityisestä tuesta vastaavan opettajan kehotuksesta.

Yllättävää kyllä, kaikki opiskelijat tekivät YTO-tehtäviä Moodle-kurssein. Osa YTO-kursseista oli räätälöity eri ammattialoille. Esimerkiksi merkonomeilla oli eri tehtävät kuin autopuolen opiskelijoilla. Kiersin ohjaamassa opiskelijoita ja ratkoimme yhdessä opiskelijoiden kanssa myös digiongelmia, jotta tehtävät saattoivat tallentua Moodleen. ”Hannis” kertoi, että tällä kertaa StudyO:ssa oli rauhallista, vaikka paikalla oli paljon opiskelijoita. Kysyin, onko oikein, että mm. Vantaan campuksella on vain kahdeksan paikkaa StudyO:ssa. Vantaalla on tilaongelmia. Se ei tietenkään ole ”Hanniksen” mielestä oikein. Porvoossa on tilaa enemmän ja tämä on aiheuttanut niin opetushenkilökunnassa kuin jopa opiskelijoiden piirissä närää. Ilmeisesti osa opettajista on kommentoinut asiaa luokassa eikä niin pidä tehdä.

Ruokailun jälkeen näin Mapen ja hän kertoi, kuinka käy välillä tervehtimässä erityisen tuen päätöksellä opiskelevia opiskelijoitaan. Samalla hän ohjaa opiskelijaa YTO-tehtävän aloituksessa tai tekemisessä. Kysyin, saako hän tehdä niin. Mape on sitä mieltä, että sellainen on ihan luontevaa ja vahvistaa opiskelijan sitoutumista opiskeluunsa. Jäin miettimään päivän jälkeen, miten koulu sujui silloin, kun Porvoon ammattioppilaitos avattiin perämiehentiellä. Kuinka teoria-aineet käytiin tuolloin läpi? Kuka osasi ja kuka olisi tarvinnut apua? Onko nykyinen tapa toimia StudyO-

19.2.2022

pajoineen oikea tie? En ole varma enkä osaa antaa vastauksia. On elettävä elämää eteenpäin, jotta saadaan tietää, mikä toimii ja mitä tulisi muuttaa.

Pohdintaa

Kirjassa Erityispedagogiikan perusteet pohditaan sivulla 42, kuinka erityisten oppilaiden tarpeista huolehtiminen erityisopetuksen avulla on osa peruskoulun tasa-arvoprojektia. Olen ehdottomasti samaa mieltä. Olkoon vain Suomessa mahdollisuus kouluttautua myöhemmällä iällä lisää ja olkoon peräti meritokratia. Vaan olen sitä mieltä, että jokaisessa oppimisen portaassa opiskelijan tulee saada tukea opintoihin riippumatta siitä, millaisista lähtökohdista opiskelija tulossa.

StudyO ei ole tarkoitettu ainoastaan erityisen tuen päätöksen saaneille vaan kaikille ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille. Näin StudyO on avoin kaikille eikä erityisen tuen päätöksen saaneita opiskelijoita eristetä minnekään. Kaikki opiskelevat samassa fyysisessä tilassa, mikä näytti olevan tärkeää nuorille. Tästä en toki voi olla aivan varma. Vaan kuulin, että YTO-opettajat eivät saa opettaa Careeriassa erityisen tuen saaneita opiskelijoita. Se ei vain ole sallittua, vaikka osa YTO-opettajista on suorittanut ammatillisen erityispedagogiikan opinnot. Nähtäväksi jää, miten erityispedagogiikka ja YTO-aineet kohtaavat toden teolla toisensa Careeriassa tulevaisuudessa. Tällä hetkellä erityisen tuen päätöksen saaneiden apuna on ohjaaja StudyO:ssa.

30.3.

Kävin Mapen kanssa harjoitteluni päättökeskustelun 30.3. Teamsin välityksellä. Totesimme, että harjoitteluajataulu piti ja näin 1/3 harjoitteluajasta on suoritettu. Kysyin varmistaakseni, olinkin nyt tutustunut hänen työtehtäväänsä siltä osin kuin minun oli mahdollista. Mape kertoi, että työtehtävät olivat juuri niitä, joita hän tekee päivittäin. Moniammatillisesta yhteistyöstä Careeriassa hän mainitsi yhteistyön kuraattorin kanssa ja sellaista en päässyt kuulemaan ja näkemään. Onneksi teen yhteistyötä kuraattorin kanssa säännöllisin väliajoin oman työtehtäväni sisällä. Vaan kuraattorin ja erityisestä tuesta vastaavan opettajan välinen vuoropuhelu jäi kokematta.

Mapen työ on haastavaa ja peräti kuluttavaa. Hänen on oltava hyvin reaktiivinen ja sosiaalinen. Mapen työote lienee saanut piirteitä hänen edellisestä työstään nuoriso-ohjaajana. Mielenkiintoisena ja mukavana piirteinä hänen työssään mainitsen sen, kuinka tarkasti seuraamalla ja moniammatillisesti ohjaamalla nuoria opiskelijoita voidaan saada pysymään mukana ammatillisessa koulutuksessa. Välillä tämä vaatii kokonaiseen lukuvuoden uusimisen. Opiskelijan eteneminen opinnoissa vaikean jakson jälkeen on parasta palautetta Mapen työstä. Haasteeksi lasken sen, kuinka paljon erityisestä tuesta vastaava opettaja joutuu tsemppaamaan ja toisinaan myös kovistelemaan oman yksikön opetushenkilökuntaa. Tämä tuli minulle yllätyksenä enkä ehkä olisi uskonut ellen olisi joutunut sellaista kokemaan, kun kuljin eri toimipisteissä Mapen kanssa. Kaiken kaikkiaan 1/3 harjoittelustani omassa organisaatiossa Mapen kanssa on ollut silmiä avaavaa.

19.2.2022

Lähteet

Laki ammatillisesta koulutuksesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Ladonlahti, Pirttimaa (toim.), 2011. Erityispedagogiikka ja aikuisuus, Vantaa: Hansaprint

Moberg, Hautamäki, 2009. Erityispedagogiikan perusteet, Helsinki: WSOY

Räty, Kaisa, 2016. Erityinen tuki elinikäisen oppimisen mahdollistajana ammatillisessa aikuiskoulutuksessa, Helsinki: Yliopistopaino Unigrafia

Puukari, Lappalainen, 2017. Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena, Juva: PS-kustannus

Ahonen, Aro (toim.), 2021. Oppimisen vaikeudet, Keuruu: Otavan kirjapaino